

Waldemar Rozynekowski

Konferencja "Klasztor dominikański w Toruniu. W 750 rocznicę fundacji", Toruń, 4 X 2013 r.

Hereditas Monasteriorum 3, 416-417

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

cha OMI, który m.in. krótko nakreślił plany przywrócenia dawnego blasku opactwu łysogórskiemu, jako centralnemu ośrodkowi religijnemu, kulturalnemu i turystycznemu.

Jerzy Z. Pająk (*Manifestacje patriotyczne na Św. Krzyżu w XIX w.*) przedstawił patriotyczne manifestacje odbywające się w Guberni Radomskiej przed powstaniem styczniowym. Kulminacyjnym wydarzeniem była wielka uroczystość z okazji odpustu w dniu 14 IX (święto Znalezienia Świętego Krzyża) 1861 r., podczas której na szczyt Łyśca przybyło około 30 tys. osób. Religijne spotkanie zmieniło swój charakter, gdy w trakcie uroczystości pielgrzymi uczcili pamięć poległych powstańców z 1831 r. i usypali symboliczny kopiec uwieńczony krzyżem we wschodniej części polany znajdującej się przed murami klasztoru oraz odśpiewali *Boże, coś Polskę*. Cezary Jastrzębski (*Początki turystyki na Świętym Krzyżu*) omówił najstarsze opisy krajoznawcze poświęcone Świętemu Krzyżowi. Jerzy Szczepański (*Górnictwo i hutnictwo w dobrach benedyktynów ze Św. Krzyża*) zarysował dzieje Staropolskiego Okręgu Przemysłowego oraz miejsce, jakie zajęły przedsięwzięcia gospodarcze podejmowane przez benedyktynów łysogórskich w ich dobrach w Michałowie i Wierzbniku.

Anna Kurska (*Święty Krzyż. Znaczenie miejsca w dziewiętnastowiecznych podróżach po Polsce*) scharakteryzowała najważniejsze XIX-wieczne relacje z podróży poświęcone łysogórskiemu klasztorowi, autorstwa m.in. Juliana U. Niemcewicza, Klementyny z Tańskich Hoffmanowej, Kazimierza Wójcickiego, Walentego Maleszewskiego i Deotymy. Zbigniew Trzaskowski (*Święty Krzyż w twórczości współczesnych poetów kieleckich*) omówił przykłady współczesnej poezji poświęconej Świętemu Krzyżowi tworzonej przez poetów amatorów z regionu świętokrzyskiego. Jak stwierdził, wartość artystyczna tej poezji jest niewielka, oddaje ona jednak autentyczną ekspresję i uczucia związane z tym miejscem.

Na zakończenie Krzysztof Bracha i Marzena Marczevska poinformowali, że materiały pokonferencyjne ukażą się w sygnowanej przez Wydział Humanistyczny UJK serii wydawniczej „Debaty świętokrzyskie”, oraz zaprosili na kolejną konferencję z cyklu, w jego ramach bowiem planowane są coroczne spotkania.

Waldemar ROZYNKOWSKI

Instytut Historii i Archiwistyki

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Konferencja *Klasztor dominikański w Toruniu.* *W 750 rocznicę fundacji, Toruń, 4 X 2013 r.**

4 X 2013 r. w Sali Kolumnowej Towarzystwa Naukowego w Toruniu odbyła się konferencja naukowa pt. *Klasztor dominikański w Toruniu. W 750 rocznicę fundacji*. Organizatorem tego wydarzenia były Towarzystwo Naukowe w Toruniu oraz Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu

* Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016. Scientific work financed by the Ministry of Science and Higher Education under the name of the “National Programme for the Development of Humanities” in the years 2012–2016.

Mikołaja Kopernika. Kierownikami naukowymi konferencji byli Waldemar Rozynekowski, Piotr Oliński oraz Juliusz Raczkowski.

Konferencję otworzył W. Rozynekowski. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na obchodzoną w tym roku rocznicę sprowadzenia do Torunia dominikanów, którą warto wykorzystać do pogłębienia stanu badań nad historią konwentu w mieście. Trzeba nadmienić, że w Toruniu to właśnie ten klasztor jako jedyny przetrwał różne zawieruchy dziejowe i nieprzerwanie funkcjonował w mieście do początku XIX w.

Obrady rozpoczął Andrzej Radziwiński (*Dominikanie toruńscy na tle życia zakonnego w państwie zakonu krzyżackiego w Prusach*), który przedstawił początki klasztoru toruńskiego na tle kształtowania się sieci klasztorów na obszarze państwa krzyżackiego, zdominowanej, jak podkreślił, przez dominikanów i franciszkanów.

Monika Jakubek-Raczkowska oraz Juliusz Raczkowski (*Dominikanie: obraz i kult. Średniowieczne elementy wystroju kościoła św. Mikołaja w Toruniu*) podkreślili, że zachowane średniowieczne dziedzictwo poddominikańskie jawi się jako zespół form niezwykłych, o silnym oddziaływaniu zarówno na samych zakonników, jak i na wiernych. Świadczy ono także o dobrej formacji duchowej i intelektualnej zakonników, którzy byli świadomi siły oddziaływania wyposażenia ich świątyni.

Rafał Kubicki, omawiając *Miejsce klasztoru toruńskiego w prowincji polskiej dominikanów w średniowieczu*, wziął pod uwagę liczebność i skład personalny konwentu, poziom wykształcenia zakonników, typ i wielkość szkoły klasztornej, działalność organizacyjną braci i ich udział w sprawowaniu urzędów w kontracie pruskiej oraz w prowincji polskiej.

Sławomir Zonenberg omówił *Stosunki krzyżacko-dominikańskie w Prusach do 1466 r.*, wskazując, że władze zakonu (i państwa) krzyżackiego zachowywały się w stosunku do dominikanów neutralnie. Łukasz Myszka (autor rozprawy doktorskiej poświęconej dziejom dominikanów toruńskich w okresie nowożytnym) omówił *Działalność duszpasterską dominikanów toruńskich w czasach nowożytnych*. Koncentrowała się ona na sprawowaniu sakramentów, kaznodziejstwie oraz propagowaniu kultu Najświętszego Sakramentu, Męki Pańskiej, Najświętszej Maryi Panny i różnych świętych. Autor podkreślił znaczenie dominikanów dla kondycji życia religijnego katolików w zdominowanym przez protestantów Toruniu.

W. Rozynekowski (*Księgi metrykalne parafii w Kaszczorku w kontekście ostatnich lat pobytu dominikanów w Toruniu*) omówił odnalezione przez niego najstarsze źródła metrykalne parafii w Kaszczorku – założone w 1789 r. przez obsługującego parafię o. Augustyna Zaborowskiego trzy księgi: chrztów, ślubów i zmarłych. Wskazał na ich znaczenie dla poznania stanu osobowego konwentu toruńskich dominikanów na przełomie XVIII i XIX w. oraz losów dwóch ostatnich tutejszych dominikanów, o. Damiana Kępińskiego i o. Mateusza Lipińskiego, po kasacie klasztoru.

Witold Konopka omówił *Losy wyposażenia klasztoru dominikańskiego w Toruniu po kasacie. Wybrane zagadnienia*. Wykorzystując inwentarze kościoła klasztorowego i klasztoru z lat 1817 i 1831, na kilkunastu przykładach przedstawił proces przekazywania ich wyposażenia okolicznym kościołom. Wskazał też, co się z niego zachowało.

Konferencję podsumował P. Oliński, który podkreślił wartość merytoryczną wygłoszonych referatów oraz potrzebę dalszych badań nad dominikanami toruńskimi. Zapowiedział także, że pokłosiem konferencji będzie wydawnictwo zbiorowe.